

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/34/2018
Identifikačné číslo spisu: 4017201091
Dátum vydania rozhodnutia: 11.12.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:4017201091.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a z členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobcu: V. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom X. W. XX, XXX XX E. W., právne zastúpený Advokátskou kanceláriou Gabriel Orlík, s. r. o., so sídlom Žitavanská 20, 951 93 Topoľčianky, IČO: 36 858 722, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29 augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX X z 27. septembra 2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/151/2017-75 z 28. mája 2018, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sa/151/2017-75 z 28. mája 2018 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. XXX XXX XXXX X z 27. septembra 2017 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

II. Žalovaná j e p o v i n n á nahradiť žalobcovi trovy konania na krajskom súde a trovy kasačného konania vo výške 100 %.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 23Sa/151/2017-75 z 28.05.2018 žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X z 27.09.2017 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) zamietol. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie, č. XXX XXX XXXX X z 13.03.2017 vo veci priznania invalidného dôchodku (ďalej aj „prvostupňové rozhodnutie“). Prvostupňovým rozhodnutím bol žalobcovi priznaný invalidný dôchodok od 02.06.2016 v sume 127 € mesačne, zvýšený od 01.01.2017 na sumu 131 € mesačne. Žalobca v podanej žalobe namietal posúdenie zdravotného stavu posudkovými lekármi a dátum vzniku invalidity.

2. Krajský súd zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že nezistil, že by sa žalovaný odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov so správnou citáciou dotknutých právnych noriem, obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozhodnutia žalovanej, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre správnosť napadnutého výroku rozhodnutia. Ďalej uviedol, že prvostupňové posudkové

lekár v Nitre dňa 09.01.2017 za rozhodujúce zdravotné postihnutie určil poruchy osobnosti a poruchy správania - ťažké narušenie osobnosti, podľa kapt. V. položka 4 písm. b/, kde určil percentuálnu mieru 60 % a zvýšil percentuálnu mieru za ostatné zdravotné postihnutia. Posudkový lekár poukázal na to, že žalobca od r. 1996 bol opakovane hospitalizovaný na psychiatrii, naposledy od marca do júna 2016 vo Veľkom Záluží pre obsedantne kompulzívnu poruchu s fixovaným obsedantne kompulzívnym syndrómom, zmiešanou poruchou osobnosti a poruchami správania. Psychologickým vyšetrením bola zistená prítomná hranične psychotická kvalita stavu s paranoiditou u osobnosti abnormne štruktúrovanej s anarkastickými, narcistickými, schizoidnými rysmi, s výraznou OCD symptomatikou s narušeným sociálnym správaním a sociálnou izoláciou. Kontrolným psychiatrickým vyšetrením v decembri 2016 bola verifikovaná osobnosť psychoticky alterovaná, stav dlhoročne chronifikovaný s OCD symptomatickou ťažkého stupňa s funkčným zlyhávaním. Stav si vyžaduje sústavnú ambulatnú psychiatrickú liečbu. Celkovým hodnotením zdravotného stavu, doloženými lekáorskými nálezmi je miera poklesu 60 % + 10 % navýšením na ostatné zdravotné ochorenia a dátum vzniku invalidity bol určený od prepustenia z hospitalizácie dňa 02.06.2016. Po podaní odvolania bol opätovne posúdený zdravotný stav druhostupňovým posudkovým lekárom v Nitre dňa 08.06.2016. Posudkový lekár za prítomnosti odborného lekára psychiatra posúdil zdravotný stav žalobcu aj na základe posledného psychiatrického vyšetrenia a z predloženej lekárskej dokumentácie ako aj vyšetrenia psychiatrom dňa 08.06.2016 bola preukázaná obsedantne kompulzívna porucha ťažkého stupňa s čiastočnou dezintegráciou osobnosti. K tomuto rozhodujúcemu zdravotnému stavu prislúcha miera poklesu 70 %, čo je vzhľadom na klinické prejavy horná hranica rozpätia. Taktiež sa posudkový lekár stotožnil aj s dátumom vzniku invalidity, t. j. od 02.06.2016, t. j. od prepustenia žalobcu z hospitalizácie v PL Veľké Zálužie.

3. Podľa krajského súdu nové skutočnosti, ktoré by pri doterajšom posudzovaní zdravotného stavu žalobcu neboli známe a zhodnotené a ktoré by prípadne odôvodňovali ďalšie doplnenie posudku súd nezistil ani z predložených lekáorských nálezov, ktoré pripojil žalobca k žalobe. Posudkový lekár rozhodol po vlastnom vyšetrení zdravotného stavu žalobcu, za prítomnosti psychiatra a posúdení odborných lekáorských nálezov z oblastí, na ktoré si žalobca sťažuje a svoj posudok aj náležite zdôvodnil. Posudkoví lekári sociálneho poistenia v konaní predchádzajúcom vydaniu napadnutého rozhodnutia žalovaného ako aj v konaní o odvolaní na základe predložených odborných nálezov a vlastného vyšetrenia vyhodnotili, že zdravotný stav žalobcu je zhoršený na úroveň invalidity, lebo má mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 70 % od 02.06.2016, t. j. od prepustenia z psychiatrickej liečby. Žalobca v konaní o opravnom prostriedku nepreukázal listinnými dôkazmi, že jeho zdravotný stav odôvodňuje vznik invalidity pred týmto dátumom.

4. Krajský súd považoval preskúmané rozhodnutie žalovaného za vydané v súlade so zákonom o sociálnom poistení ako aj prílohou č. 4 k zákonu, pričom vykonaným dokazovaním nezistil žiadny relevantný dôvod, pre ktoré by malo byť rozhodnutie žalovaného orgánu zrušené.

5. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal žalobca (ďalej aj „sťažovateľ“) kasačnú sťažnosťou, ktorú odôvodnil tým, že krajský súd v konaní nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Za nesprávny procesný postup považoval to, že vo veci nebolo vytýčené pojednávanie, súd mohol doplniť dokazovanie aj bez návrhu, a zo strany žalobcu aj bolo navrhnuté, aby v prípade potreby vykonal znalecké dokazovanie, ale súd tak neučinil a rozpory neodstránil, a v odôvodnení rozhodnutia sa súd vôbec nevysporiadal so žalobnými bodmi. Podľa sťažovateľa sa krajský súd nevysporiadal s námietkami žalobcu ako rozličné diagnózy v lekáorských posudkoch, pracovná rekomandácia, určenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na dolnej hranici a dátum invalidity. Rozsudok krajského súdu považoval za neodôvodnený, a preto absolútne nepreskúmateľný.

6. Sťažovateľ ďalej namietal právne posúdenie a nesprávnú aplikáciu ustanovení § 71 ods. 3, 4, 5, 6 a 8 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). V tejto súvislosti namietal určenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a rozdielne určenie diagnóz v lekáorských posudkoch z 09.01.2017 a 15.05.2017. V závere poukázal na tvrdosť zákona a tvrdosť

rozhodnutia a namietal, že krajský súd jednostranne posúdil argumenty a neakceptoval nálezy W.. F. a W.. B.; prakticky celé to bolo len o výške dôchodku a dobe jeho uznania, pretože ak by súd uznal argumenty žalobcu, tak by došlo aj k zvýšeniu dôchodku; žalobca mal psychické problémy už v mladosti a tieto boli diagnostikované už v roku 1996; krajský súd si v odôvodnení odporuje, keď v bode 4 a 11 tvrdí, že žalobcovi bola priznaná maximálna miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a v bode 10 je uvedené, že mu bolo priznané minimum; diagnóza žalobcu mu zabránila žiadať o dôchodok skôr a skutočnosť, že nenavštevoval psychiatra je súčasťou jeho diagnózy; žalobca si neuvedomoval, že mu po rokoch neuznajú jeho diagnózu a budú sa na neho pozerat', ako keby bol zdravý. Žiadal zrušiť rozsudok krajského súdu, alternatívne zrušiť preskúmané rozhodnutie ako aj rozhodnutie žalovaného.

7. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadrila žalovaná, ktorá uviedla, že skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia žalobcu boli dostatočne ozrejmene príslušnými posudkovými lekármi, sú z hľadiska skutkového úplné, dostatočne podložené odbornými vyšetreniami a nálezmi, ako aj zdravotnou dokumentáciou, sú bez nejasností a vnútorných rozporov a vo svojich záveroch sa zhodujú a preto nebol dôvod na doplnenie dokazovania. Pochybnosti žalobcu a posúdení jeho zdravotného stavu sú len jeho subjektívnym presvedčením. Žalovaná navrhla kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, ďalej len „SSP“) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu je dôvodná.

9. Podľa § 71 ods. 6 zákona o sociálnom poistení, miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou, dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí.

10. Podľa § 71 ods. 8 zákona o sociálnom poistení, mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť možno zvýšiť nad hornú hranicu miery poklesu podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, najviac o 10 %, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Na určenie zvýšenia hodnoty sa vychádza z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti, dosiahnutého vzdelania, skúsenosti a schopnosti rekvalifikácie. Obdobne to platí ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom viacerých zdravotných postihnutí podmieňujúcich dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav.

11. Podľa § 209 ods. 1 zákona o sociálnom poistení rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak. Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

12. Sporným v danom prípade bolo posúdenie zdravotného stavu sťažovateľa, správne určenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a určenie dátumu vzniku invalidity. Vzhľadom na to, že ide o otázky medicínskeho charakteru a súd nemá dostatok odborných vedomostí v tomto smere, pri rozhodovaní o zákonnosti napadnutého rozhodnutia, vychádza z lekárskeho posudku, u ktorých posudzuje predovšetkým ich presvedčivosť. Len posudok, ktorý nevyvoláva pochybnosti o hodnovernosti a objektívnosti posúdenia zdravotného stavu žiadateľa, obsahuje logické úsudky a presvedčivé odôvodnenie záverov prijatých v posudku o rozhodujúcom zdravotnom postihnutí, ako aj závažnosti ostatných zdravotných postihnutí, môže byť podkladom pre rozhodnutie o žiadosti. Požiadavku na presvedčivé zistenie zdravotného stavu pri rozhodovaní o dávkach podmienených dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky vo viacerých rozhodnutiach (napr. sp. zn. 4So/83/2006, sp. zn. 1So/97/2005, sp. zn. 10So/22/2017).

13. Po preskúmaní administratívnych spisov žalovaného sa kasačný súd nestotožňuje so záverom krajského súdu o nedôvodnosti žaloby. Ako bolo uvedené vyššie správny súd nie je oprávnený

posudzovať správnosť odborných záverov vyjadrených v lekárskom posudku. Preskúvanie obmedzuje iba na logickú správnosť, presvedčivosť a skutočnosť, či lekársky posudok, z ktorého správny orgán pri rozhodovaní vychádza je bez vnútorných rozporov. Podľa názoru kasačného súdu lekárske posudky posudkových lekárov prvého aj druhého stupňa uvedené požiadavky nespĺňajú.

14. V Zápisnici o ústnom pojednávaní z 09.01.2017 posudková lekárka W. N. v časti Výsledok posúdenia zdravotného stavu účastníka konania na účely invalidity uvádza, že rozhodujúcim zdravotným postihnutím je zdravotné postihnutie zaradené do Kapitoly V., oddiel -, pod Položku 4, písm. b/ Neurotické, stresové a somatoformné poruchy - ťažké formy. (Ťažké obsedantné neurózy). Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť stanovuje na 60 %, teda na dolnej hranici z daného percentuálneho rozpätia 60 - 70 %, a navyšuje percentuálnu mieru poklesu schopnosti zárobkovej činnosti za ostatné ochorenia o 10 %. Výslednú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určuje na 70 %. Dátum invalidity stanovuje 02.06.2016. V odbornom lekárskom posudku z 09.01.2017 vypracovanom W. N., pripojenom k uvedenej zápisnici, na prvej strane ako rozhodujúce zdravotné postihnutie uvádza Poruchy osobnosti a poruchy správania - ťažké narušenie osobnosti, Kapitola V., oddiel -, položka 4, písm. b/. V tom istom posudku v časti výrok posudku uvádza Kód dg. F42, Kapitola V., oddiel -, položka 5, písm. b/. 60%, Ostatné 10%. Podľa Prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení v kapitole V - Duševné choroby a poruchy správania je ako položka 4 uvedené Neurotické, stresové a somatoformné poruchy, pod písm. b/ - Ťažké formy (napr. ťažké obsedantné neurózy) a miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozmedzí 60 - 70 %. Ako položka 5 Prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení sú uvedené Poruchy osobnosti a poruchy správania, pod písm. b/. Ťažké narušenie osobnosti so závažným obmedzením výkonnosti organizmu, dezintegrácia a miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozmedzí 50 - 80 %. Z uvedeného je zrejmé, že lekársky posudok, z ktorého vychádzal prvostupňový správny orgán obsahuje vnútorné rozpory v stanovení rozhodujúceho zdravotného postihnutia a jeho zaradenia podľa prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení, od ktorého sa odvíja aj určenie percentuálnej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a prípadne aj pracovná rekomandácia.

15. Rovnaké rozpory v určení rozhodujúceho zdravotného postihnutia obsahuje aj Zápisnica o ústnom pojednávaní z 15.05.2017 vypracovanej po podaní odvolania žalobcom. Posudková lekárka W. N. v časti Výsledok posúdenia zdravotného stavu účastníka konania na účely invalidity uvádza, že rozhodujúcim zdravotným postihnutím je zdravotné postihnutie zaradené do Kapitoly V., Oddiel -, pod Položku 4, písm. b/ Neurotické, stresové a somatoformné poruchy - ťažké formy. (Ťažké obsedantné neurózy). Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť stanovuje na 60 %, teda na dolnej hranici z daného percentuálneho rozpätia 60 - 70 %, a navyšuje percentuálnu mieru poklesu schopnosti zárobkovej činnosti za ostatné ochorenia o 10 %. Výsledná miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je opätovne 70 %, dátum invalidity 02.06.2016. V odbornom lekárskom posudku z 15.05.2017 vypracovanom MUDr. Kabátovou, pripojenom k uvedenej zápisnici (strana 5) ako rozhodujúce zdravotné postihnutie uvádza Poruchy osobnosti a poruchy správania - ťažké narušenie osobnosti, Kapitola V., oddiel -, položka 4, písm. b/. V tom istom posudku v časti výrok posudku uvádza Kód dg. F42, Kapitola V. oddiel -, položka 5, písm. b/. 60 %, Ostatné 10 %.

16. V zápisnici o ústnom pojednávaní zo dňa 08.06.2017 vypracovanej v rámci odvolacieho konania W. E. je ako rozhodujúce zdravotné postihnutie uvedená Obsedantne kompulzívna porucha ťažkého stupňa, Kapitola V, položka 4., písm. b/ a miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je stanovená na 70 % bez zvýšenia za iné zdravotné postihnutia. V posudku lekár konštatuje, že vzhľadom na klinické prejavy ide o hornú hranicu rozpätia. Vo výroku je uvedený kód dg. F42, Kapitola V, položka 4, písm. b/ - 70 % a dátum vzniku invalidity 02.06.2016. V porovnaní s posudkami W. N. W. E. stanovil inú mieru poklesu, určil ju na hornej hranici z rozpätia 60 - 70 % stanoveného pre položku 4, písm. b/ a nepriznal navýšenie za iné postihnutia, pričom však neuviedol dôvod rozdielného posúdenia zdravotného stavu žalobcu, ani nevysvetlil záver, že mu za ostatné postihnutia nepatrí zvýšenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, ktoré posudková lekárka v predchádzajúcich 2 posudkoch (z 09.01.2017 a 15.05.2017) priznala. Z uvedených dôvodov kasačný súd ani takýto posudok nepovažoval za dostatočný a presvedčivý. Pokiaľ dôjde k rozdielnemu posúdeniu zdravotného stavu žiadateľa o

invalidný dôchodok a rozdielnemu určeniu miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, žiadateľ má právo vedieť, prečo posudkový lekár posúdil jeho zdravotný stav odlišne, určil odlišne mieru poklesu ako aj dôvod, prečo nepriznal zvýšenie miery poklesu pre iné postihnutia, ktoré mu bolo priznané v predchádzajúcom lekárskom posudku. Vzhľadom k skutočnosti, že žalovaná v preskúmanom rozhodnutí vychádzala z nedostatočného a nepresvedčivého lekárskeho posudku preskúmané rozhodnutie nie je vydané v súlade s ust. § 209 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ktoré jej ukladá spoľahlivo zistiť skutočný stav veci.

17. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti namietal aj nesprávne určenie dátumu invalidity, pričom uviedol, že skutočnosť, že sťažovateľ nenavštevoval lekára aj v predchádzajúcich rokoch, mu vzhľadom na jeho diagnózu nemôže byť na ujmu. V tejto súvislosti kasačný súd uvádza, že určenie dátumu vzniku invalidity, tak ako aj posúdenie zdravotného stavu účastníka konania a určenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť musí byť preukázané a musí vychádzať z objektívnych skutočností. Samotné tvrdenie účastníka konania, že jeho zdravotný stav bol zlý roky, nepostačuje na určenie vzniku invalidity 3 roky spätne od podania žiadosti, ako navrhoval žalobca.

18. Ostatné námietky sťažovateľa uvedené v kasačnej sťažnosti kasačný súd nepovažoval za dôvodné. Sťažovateľ vyčítal krajskému súdu, že v uvedenej veci nenariadil pojednávanie a nevykonal dokazovanie. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje na ust. § 107 ods. 1 SSP, ktoré stanovuje, kedy je predseda senátu povinný nariadiť vo veci pojednávanie. Žalobca mal možnosť požiadať o nariadenie pojednávania, čo však neurobil, a žalovaná o nariadenie pojednávania nežiadala. Za daných okolností nemožno vyčítať krajskému súdu, že vo veci rozhodol bez pojednávania.

19. Čo sa týka námietky sťažovateľa ohľadom nevykonania dokazovania krajským súdom kasačný súd uvádza, že v zmysle ust. § 119 SSP správne súdy vychádzajú zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy. Dokazovanie má správny súd možnosť vykonať, ak to považuje za nevyhnutné. Dokazovanie vykonávané správnym súdom je potrebné chápať ako právo správneho súdu a nie ako jeho povinnosť. Správne súdy sú súdmi preskúmovacími nie skutkovými, a preto nevykonávajú dokazovanie ako súdy v civilnom sporovom konaní. Dokazovanie je povinný vykonať správny orgán, ktorý preskúmané rozhodnutie vydal. Pokiaľ tak neurobí, rozhodnutie správneho orgánu nie je vydané na základe spoľahlivo zisteného skutočného stavu, čo je dôvodom na zrušenie takéhoto rozhodnutia správnym súdom.

20. Na základe vyššie uvedeného kasačný súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej je potrebné podľa § 462 ods. 2 SSP zrušiť a vec jej vrátiť na ďalšie konanie.

21. V ďalšom konaní žalovaná odstráni rozpory v posúdení zdravotného stavu a určení miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, vo veci znova rozhodne a prijaté závery dostatočne a presvedčivo odôvodní. Právnym názorom vyjadreným v tomto rozhodnutí je správny orgán viazaný.

22. O náhrade trov konania ako aj trov kasačného konania kasačný súd rozhodol v súlade s § 467 ods. 1 a 2 v spojení s § 167 ods. 1 SSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania na krajskom súde ako aj náhradu trov kasačného konania.

23. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.